

891.99

17-35

309

9/21/38

891.542-1
734

ԿԵՐԵՆԻԿ ԴԵՄԻՐՃԵԱՆ

15-9

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

— 33 —

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՏԷՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ

ԹԻՖԼԻՍ

Տպարան Տ. Ս. Ռոտինյանցի
Типогр. Т. М. Ротинянца, Гол. пр. д. № 41.
1899

02 MAR 2013

27880

891.99
7-35

10 NOV 2011

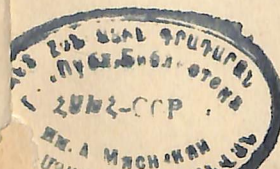
Договорено Цензурою. Тифлисъ, 16 Марта 1899 г.

† ՄԱՆԿԱՆ

Ահա սիրուս. ցաւ ու հոգսեր, մութը ինչպէս
գերեզման՝
Սիրուն մանկիկ, քնքոյշ մանկիկ, քեզ եմ բերում
այս անգամ.
Շանդ փնտրեցի՝ բաց չգորայ սրտիս համար շեղ ու
ճար,—
Դարչս շնոր է, անմեղ մանկիկ, շու աղօթիւր ինձ
համար...

Ես դեսնում եմ իմ եղբորը միշտ հալածւած
ու անդէր,
նա դանձում է, նա թափում է աղիւլեղի արցունք-
ներ.—
Կեանքս նրան նւիրեցի ու ես եղայ ուժասպան,
եւ յոգնած եմ, քնքոյշ մանկիկ,— շու աղօթիւր ինձ
համար...

Ես ուզում եմ արցունք թափել, արցունք չու-
նիմ թափելու,
եւ ուզում եմ կորչել, թուշել շէպի հեռու ու հեռու,
բաց իմ հոգին շղթայում եւ այս դարդերը ան-
համար,

Յուսահարս եմ, անուշ մանկիկ,— Դու աղօթիր ինձ
համար...

Ես էլ անմեղ մանուկ էի՝ ինչպէս Դու ես, իմ
մանկիկ,

Գիշերները ես շնոր էի աղօթում զո՛ւր ու լուրի.

Իմ աղօթքը շնոր էր մաքուր, մանկական ու յուս-
սավան,

Բայց ես հիմայ չեմ աղօթում,— Դու աղօթիր ինձ
համար...

✓ Ասորդի նման փայլեցին ու հանգան իմ վառ օրերը,
եւ իմ Դէմքին էլ չեն ժպտում ոսկեշողուն ասորդերը,
Գիշերները այնպէս սիրուն էլ չեն բազմում Դաշտ
ու սար.

Ա՛խ, իմ հոգին մանկական չէ,— Դու աղօթիր ինձ
համար...

✓ Պուցէ շուրս գաց վերջին օրս, այն վե՛հ, ահեղ
Դաշտասարան.

Երբ ամենքը աղօթք անեն, երգեն սխուր շարական,
Ա՛խ այն ժամին, երբ ես անխօս, հանդարտ թող-
նեմ այս աշխարհ,—

Վերջին անգամ, սիրուն մանկիկ, Դու աղօթիր ինձ
համար...

Վ Ե Ր Գ

Այն հովրի մէջ կախարդական՝
Ուռենին էր սօսափում,
Եւ նրա տակ ալէճածան
Առուն անուշ խոխոջում:
Երբ լուսինը իր շողերը
Երկնքումն էր վառվում,
Եւ իր նսեմ, խօլ սպերը
Առի ծոցում ԴողԴողում,—
Մենք կնքեցինք այն վառ գիշեր
Մեր սուրբ ուխտը յաւիտեան,
Ուռենին էլ սօսափում էր
Մի մեղեդի քաղցրաձայն...

Այն հովիտը հիմայ մթին՝
Հառաչում է ու սխրում...
Օ՛ր տեսնում եմ իմ ուռենին
Այն յուսահարս վայրերում:
Փայլուն գիշեր, փայլուն գիշեր,
Ո՛ւր հեռացար այս հովտից.
Սիրուն աչեր, սիրուն աչեր,
Ո՛ւր չքացաք իմ սրտից...
Տերևներին՝ Դեղնած, խղճով՝
Հալածում է ցուրտ քամին,—
Յիշատակներ, զնո՞ւմ էք Դուք,—
Տարէք ձեզ հետ այս հոգին...

ԹՈՂ ՅԱՄԱՌ ՎԻՇՏԸ...

Թող յամառ վիշտը զարթնելով նորից
վրդովէ հողուս հանգստութիւնը.
Մօտ մի՛ դար, երբէք մի՛ խղճաց Դու ինձ,
Ի՞նչ անեմ, զի է կարեկցութիւնը:
Մենտութեան մէջն եմ վէրքերս բուժում,
Նրանց ձեռն զալու Դու չմօտենանս.
Կարող եմ թէ՛ չէ,—եւ չեմ ախտոտում.
Բայց այն բուժելու Դու չմօտենանս...
Ես չեմ հաւատում կեանքի խնդութեան,
Ես չեմ հաւատում սիրոյ պատկին.
Եթէ կայ կեանքումս սիրելու մի բան,
Այդ իմ սանձանքն է, թախիժը խորին...

ԱՀԱ ԿԱԹԻԼԸ...

Ահա կաթիլը ցուրտ արցունքներէս...
Ս' կեանքի մռայլ, գիտեմ չեմ հեռու,
Բայց մինչ հասնելդ... աւանդ այս սրտիս,—
Դեռ շնոր արցունք կայ 'ի զուր թափելու...

Այս մառախլապատ ու փշոյ ուղին՝
Գիտեմ, շիրիմն է ինձ հասցնելու,
Բայց մինչ կ'հնչէ կոչնակը վերջին,—
✓ Դեռ շնոր սանձանք կայ 'ի զուր ստանելու...

Մ. Ա.-ին

Աստղերը որպէս մահւան կերոններ՝
Լուռ շողշողում են շառնաշունչ քամուց...
Յուրս է իմ սիրտը, ցուրտ որպէս ձմեռ,
Օ՛հա յոգնած է վշտով զարկելուց...

Ո՞ւր ես, ախ ո՞ւր ես, իմ մահւան հրեշտակ,
Դու որ երկինքս շարժիր գերեզման,
Դու որ խեղճ սրտիս տալով լոկ տանջանք՝
Իմ վառ սիրոյ հետ խաղ արիր միայն...

Ախ ո՞ւր ես, արի, թող քո հացեացքը
Զտայ ինձ ո՛չ սէր, ո՛չ մտերմութիւն...
Գոնէ կը լսես իմ հառաչանքը,
Որպէս մի օտար աղօթքի հնչիւն...

Ս ՈՆԷՏ

(Մ. Ա.-ին)

Ախ, մի՛ հրամայիր ծանր լուսեամբ,
Որ ես քեզ երբէք, երբէք չսիրեմ...
Հոգիս ապրում է սրտիդ ջերմութեամբ,
Եւ շուրջես տեսնում որքան տանջում եմ...

Ես կ'ցանկացի զգացմունք լինել,
Փոթորկիլ, յուզել սրտիդ խորքերում...
Ես կ'ցանկացի արցունքի փոխել,
Որ թառամէի քո վառ աչերում...

Ես կ'ցանկացի մի երազ լինել,
Երան մանկական, անշարժարհային,
Վառելով սրտումդ ահեղ ցնորքներ...

Ես կ'ցանկացի քո սէրը երգել,
Որպէս ովկիանը արև-արեւային,
Խռովելով կրճիս ահեղ ալիքներ...

ԲԱՐԻ ԳԻՇԵՐ...

Լճու գիշեր է. որպէս նսեմ ուրաւկան՝
Թափառում եմ ես նրա դռն տուածին,
Շուրջով պէպք է քայլամոլոր հեռանում,
Նոր ոյժ գալով իմ այս սիրոյ գանձանքին...

Բարի գիշեր... Ահա հանգաւ ճրագը,
Պապուհանը մթութեան մէջ թաղելով.
Խորհրդաւոր, լճու է նրա սենեակը,
Որպէս դաճար, նւիրական, անվրդով...

Բարի գիշեր... Տես լուսինը շաղկապած՝
Քուն է մղնում այն ձիւն ու ծով ամպերում
Եւ թախծալի սուերներով փաթաթւած՝
Բարդիները լուռ ննջում են պարսիզում...

Բարի գիշեր... Ահա լոեց ամե՛ն ինչ...
Ս' ամենքին բարի գիշեր պիտի գայ,—
Միայն սիրոյս է, որ քուն չունի վշտերից,
Միայն սիրուս բարի գիշեր էլ չկայ...

ԱԽ, ԵԹԷ ԱՅՆՏԵՂ...

Ախ, եթէ այնպէղ գերեզմանից յեւ,
Դեռ կայ մի այլ կեանք անյայտ ու անհուն,
Եւ եթէ մահը չէպ' երանաւէպ
Այն կեանքի գիրկն է մեր հոգին դանոււմ,—
Ս', ինչպէս կեանքը ես կ'ընդնէի,
Ուր ջինջ մաքրութեան չկայ սո ըբ դաճար,
Ես չէպի այնպէղ, այնպէղ կ'երթայի,
Դէպ' այն կեանքն անհուն, հեռու, փրկարար...
Եւ կամ գուցէ նա մի խորհրդաւոր,
Մի անվերջ կեանք է իր սարսափներով.
Ինչ փոյթ, կ'երթայի շուրջով, քանի որ
Այս կեանքն աւերեց հոգիս իր թոյնով.
Ես կ'ընդնէի շղթայ ու գանձանք,
Արժէր վշտանալ այս կեանքի համար.
Ես կ'ընչէի մութից էլ արագ
Դէպ' հեռու, հեռու անձանօթ աշխարհ...
Ս', եթէ այնպէղ, գերեզմանից յեւ,
Այն Դարձեալ աշխարհ մի երանաւէպ...

ԴՈՒ ԳԻՏԵՍ ՄԱՆՈՒԿ...

Դու գիտես, մանուկ, ինչքան եմ փանջուում
Երբ ամեն անգամ կորցնում եմ սէրը...
Մանուկ, այդ միայն ես ինքս եմ զգում,
Ե՛ս գիտեմ միայն սրտիս Դարձերը...

Ա՛խ, գիտես որքան խուլ գիշերներին՝
Ես անիծել եմ, փանջուել, բայց լռել...
Ի՞նչ արած, մանուկ, բախտի հաճոյքին
Զոհուում են սիրտն էլ, հոգին էլ, սէրն էլ...

Ուզեցի սիրել հեռու թոյներից,
Հեռու Դաւերից, ազատ, անկապանք,—
Հէնց Դրան համար զրկեցի սէրից,
Հէնց Դրան համար մնացի մենակ...

Ո՛վ որ ցաւ ունի, Դարման էլ ունի.—
Պանդուխտն հայրենիք, որքն ապաստարան,
Միայն իմ սիրտն է, որ ոչինչ չունի,
Յիշատակներն էլ ճնշում են նրան...

ՎԱՅՐԻ ՍԷՐ

Արի մօտս, սիրուն աղջիկ,
Առանձնանալը հեռու մի տեղ.
Մեր վերելը՝—աստղատ երկինք,
Լուսինն էլ մեզմ լողալ աջնորդ:

Եւ մենք նստած երկնքի տակ՝
Երգենք վայրի, օտար մի երգ.
Ո՛չ մի խոսքում իրար չտանք,
Դաւի մասին էլ չխորհենք:

Ո՛չ աստղերին բռնենք վկայ
Մեր յարապետ սիրոյ համար,
Ոչ էլ մեր այս երկրի վրայ
Երգենք՝ յաւէտ սիրել իրար:

Բաժանումը մեզնից հեռի՝
Սիրենք իրար,—անհոգ սիրենք.
Փող մեր սէրը լինի վայրի,
Սկիզբ ու վերջ էլ չլինենք...

✕ ԲԵՂ ԻՆՉ ՊԱՏԱՀԵՑ...

Քեզ ինչ պատահեց, ó ջահէլ հասակ,
Ինչո՞ւ այդպէս շուր թունաւորւեցիր.
Ի՞նչն է քեզ մաշում, կասկած ու պանծանք՝
Թէ տեսած կեանքից շար բան սովորեցիր:

Օտար, շրապող ճամբորդի նման՝
Նայիր, անցնում են քո դարիները...
Օրերդ անհետ կորչում են անձայն,—
Ո՛ր են, ի՞նչ եղան քո երազները:

Ինչո՞ւ ես նայում ուրիշի կեանքին,
Կամ անգճի կուէին, փոքրոգի անկման,
Ինչո՞ւ ես դարձում ուրիշի ցնորքին,
Սարկիսն յայտուկ վհալ հաշտութեան...

Զգո՛յշ կաց, կ'անցնեն այս դարիները,
Առաջ կ'նայես,—ծերութիւն ու մահ.
Ինչ որ կորցնես՝ էլ այն օրերը
Յետ չեն որս, կանչես—էլ չես չի շառնալ:

Սովորականը թօթափիր քեզնից,
Ընարիր քո ուղին և առաջ գնա.
Եւ եթէ շփոթ կ'լինես կեանքից՝
Անողորմ կուիր ու մենակ մնա...

✕ ԹՈՂ ԸՆԿԵՐ, ԹՈՂ...

Թո՛ղ ընկեր, թո՛ղ մենք միշտ օտար լինինք,
Մարդկանցից հեռու, սարէսար լինինք,
Խուլ շուռ ու խուլ սիրտ մի՛ ծեծիլ. ընկեր,
Թո՛ղ խեղճ ու անքուն, միշտ թափառ լինինք...

Օրէցօր կորան մեր ընկերները,
Մէկ-մէկ հեռացան, մէկ-մէկ մանրացան,
Թող շնուն ու մենակ լինին օրերը,
Թո՛ղ ձնշեն սիրտը ժէռ քարի նման...

Հեռացիր, դանձւիր,—քեզ կ'մոռանան,
Մեռիր,—արիւնդ ոչ ոք չի տեսնի...
Թո՛ղ մեր արցունքներն յորդ աղբիւր շառնան,
Թո՛ղ, ընկեր, սրտերս հէնց այդպէս մեռնի...

Բողո՛րն հեռացան... Դէհ, ընկեր, մենք էլ
Մնացինք շուրսը. ցուրտ է ու խաւար...
Թո՛ղ, մենք չենք կորչի, կ'երթանք փնտրելու
Որբերի նման անկիւն մեզ համար:

Եթէ չենք գտնի, թո՛ղ որ չգտնենք,
Թող մնանք օտար ու թափառական.
Գոնէ կ'լինի մի քար, ուր և մե՛նք
Յոգնած գլուխներս կ'թեքենք վրան:

Խո՛ւլ են շաները, ով որ դուռն ունի՝
Ով շուռ բաց կ'անի յոգնած ճամբորդին,—
Է՛հ, այս գիշերում թող Աստուծո՛ւ պահի
Անքուն ու անորից կեանքի որբերին...

ՆԱ, ՈՎ ՏԱՆՁԻԵԼ Է...

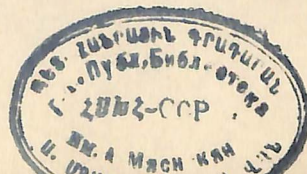
Նա, ով փանջեւել է անյոյս ու գաղտնի
Վիրաւոր հողին մենութեան յանձնած,
Միայն աջնալիսի սրտին է յայտնի
Իմ վիշաք, սիրտը թոյներով լցւած:

Ժպտում եմ, երբ որ սիրտս է խոր ճմլում,
Երբ կտոր-կտոր կեանքս է փշրւում:
Երբ ես լռում եմ,—ինձ չեն մօտենում,
Երբ վիշաքս եմ պատմում,—ինձ չեն հասկանում...

Բայց ամենից շատ ով վիշաքս գիտէր,
Նա, որ իմ սիրտը պէտք է ամոքէր,—
Հէնց նա իմ վերքին նոր վերքեր բարդեց,
Հէնց նա իմ սրտի ողջ տեղին շանթեց...

+ ՕՏԱՐ ԳԱՐՈՒՆ

Գարձեալ գարուն... Յուշերս էլի զարթնելով:
Ինձ շուրս փարան հեռուները շրջելով...
Ես ձորն իջայ, ուր հովն անուշ մրմունջով
Գետի Դալար ավին էր իջնում հանգչելու:
Սիրանձ վայրեր... մրամուր ու օտար
Շուրջս եմ նայում՝ նրանք ինձ չեն ճանաչում,
Նոր գարունը մանուկ շնչով հեշտարար՝
Անցած սիրուս օրօրանն է զուրգուրում:
Աշունքին էր, որ ես նրան կորցրի,
Սիրուս հետն էլ իմ գարունը չքացաւ,
Այնուհետ ձորն ու պերճ տեսքը ծառերի,—
Ողջ այս վայրը սրտիս նման սեպցաւ.—
Այժմ ինչո՞ւ է գարունն անհող շնչելով՝
Սիրուս աշնան մեռած վայրը նորոգում,
Թող իմ ուռին տերեւագուրկ մնալով
Տիրի՛. էլ չի նա իմ սէրը օրօրում...
Ես չեմ ուզում այս նոր գարունն հեշտարար,
«Նա» էլ չկայ,—թող գարունն էլ չլինի...
Սիրտս սե՛ր է, միտքս կնճռոյ ու խաւար,
Երգս վշտոյ, աչտոյ նա էլ չի երգւի...
Թող էլ հովիտն աչտուհետ չպաճուճի

Ուռիների այս ցոնական զարդերով.
Թող էլ գետը աշխուժելով չթռչի
Այս նոր-օտար գարնան անհոգ երգերով...
Բայց զհւր... էլ ինձ լսող չկայ. մանկան պէս՝
Հովիտ ու ծառ զարդարւել են կանաչով,
Միայն ժայռը,—հին ծանօթս խորատես՝
Ի՛նձ է նայում խոժոռ ու մե՛րկ հայեացքով...

ԱՄ ԻՆՁ ՄԱՐԴԻԿ...

Ա՛խ ինձ մարդիկ խելան տեսան,
Վրաս քար շատ ներեցին.
Քարերն եկան՝ սրտիս շիպան,
Վէրքերն երկար մնացին...

Բայց քո նեղած քանը խոշոր՝
Սիրուս խելառ օրերում,—
Թագքերել եմ շատ խորն ու խոր
Սրտիս արնոտ խորշերում...

ՄԻ ՀԱՒԱՏԱՆ...

Մի հաւատա դու շատ նրանց,
Մի հաւատա, սիրունս,
Որ իմ սէրը ջերմ ու անանց
Վառ ու խոր չէ սրտումս...

Մարդիկ այնքան սովորել են
Իրար խաբել-դաւելու,
Որ հաւատն էլ կորցրել են
Ջերմ ու անանց սիրելու...

Վ ԱՅԴՊԷՍ ԷԼ ՉԵՍ ՍԻՐՈՒՄ...

Այդպէս, էլ չես սիրում դու ինձ
Եւ արում ես օրէցօր.
Ես էլ հեռու կ'երթամ քեզնից,
Կ'թափառեմ սփռ ու ձոր...

Ե՛ս եմ այնպեղ միակ արքան,
Պիտի շրջեմ երգելով.
Ծառ ու ծաղիկ շատ պիտի լան,
Իմ խոր վիշտը տեսնելով:

Այնպեղ կ'ասեմ, երբ գարունքին
Դու այցելես ձոր ու սար՝
Ծառ ու ծաղիկ, ո՛ղջ քո շէմքին
Նայեն խռով ու օտար...

Կ'ասեմ, որ քեզ շատ չտան,
Ոչ էլ կ'ուրճքդ զարդարեն,
Քանի որ դու չար ես այդքան,
Չար ու սիրուն տարօրէն...

ԹԷ ԹԱՐՄ ԿԱՂՆԻՆ Է...

Թէ թարմ կաղնին է մեղմիկ շշնջում՝
Մանուկ ոստերը գլխիս տարածած,
Թէ մանուկներն են անուշ կարկաչում՝
Դալար խմբերով շուրջս բոլորւած։—

Էրնէի, ասում եմ, շեռ թնրմ կ'մնայ
Ձեր վառ գարունը, սիրունիկներս...
Խաղացէք սիրուս թարմ շիրմի վրայ,—
Վաղն էլ պիտի կոխէք սառ գերեզմանս...—

Պսակներ հիւսէք ձեր մայրնոյ կեանքին,
Նրանք իմ գլխիս կ'սենան, չորնան.
Պսակներ բերէք լոկ սիրուս շիրմին,
Քանի որ նա էր ձեր դարնան նման...

Ա՛խ, նոր սէր չկայ, որ գայ նորոգի
Թառաման կեանքս, իմ անոն կեանքս...
Ես էլ մնում եմ, որ մահս տանի
Աղի ու լեղի տառապանքներս...

Գիտեմ, երբ ձեզ հետ ինձ էլ է գրկում
Բնութեան վեհ երգն յաւիտեական,—
Նա ձեր մանկութեան օրօրն է երգում,
Բայց իմ խեղճ կեանքիս վերջին շարական...

Բնութեան անկունը թող քամին քշէ
Մէկ մէկ վայր ընկած չոր տերեւներս,—
Եւ աւլած հովտում թող ազնոր շնչէ
Ձեր դալար կեանքը, սիրունիկներս...

ՍԷՐՆ ԻՆՁ Է...

Սէրն ինչ է, վայելքն ինչ է,—
Սև ու դաժան ծծ է նա...
Ում սրտում որ բոցնը շնչէ՝
Նա պիտի խոցւի, սևանայ...

Սէրը, դարնան զարթնող ծծ է,
Հեռու, շատ կ'խայթէ քեզ...
Ահա սիրտս սև ու խոց է.—
Ա՛խ, սև շատ եմ լացել ես...

ԱՒ, ԹԱՌԱՄԵՑԻՆ...

Ա՛խ Թառամեցին, մէկ-մէկ վայր ընկան՝
Դալար Թերթերս,— ջահէլ օրերս...
Բայց այս աշխարհում մարդիկ չիմացան
Իմ կեանքի ցեցը,— տառապանքներս...

Լեռան ծաղկի պէս՝ մնացի մենակ,
Եկաւ Թռչունը, տերեւս տարաւ,
Եկաւ պաղ քամին, Թաղեց ձիւնի տակ,
Մի սիրտ կար, այն էլ չար մուկը կերաւ...

Բայց այդ մուկ-Թռչուն-մարդիկ չիմացան՝
Իրանց ձեռքերով բացած վերքերս...
Ա՛խ, Թառամեցին, մէկ-մէկ վայր ընկան
Կեանքիս Թերթերը,— ջահէլ օրերս...

ԽՈԺՈՌ ՆԱՅՈՒՄ Է...

Խոժոռ նայում է աշնան գիշերը...
Քամին Դուռ-երդիք ծեծում է, ծեծկում:
Անձրե՛ն է շաչում, հեղին էլ իմ սիրտը՝
Վերաւոր, տխուր բաղխում է, զարկում...

Դուռն էին ծեծում,— այդ ո՞վ է ծեծում,
Կորած Թռչնիկս է, արի, ներս արի...
Քամի՛ն էր ծեծում... ակն սիրտս է ծեծում,
Այդ սէրս է, սէրս, նա է, քուն չունի...

ԱՆ ԻՄ ԽԵՂԺ ԿԵԱՆՔՈՒՄ...

Ա՛խ իմ խեղճ կեանքում միանգամ միայն
ժպտացին այն վառ աչերն ու անցան...
Քուցէ կորել են և այս աշխարհից,
Բայց կարծւոյն է որ չի կորել ինձնից...

Ա՛խ, այն աստղերը գիտեն թէ որքան
Անտուն ու անքուն նրանց եմ փնտրել,
Այն վառ ծաղկունքը գիտեն թէ որքան
Սիրունիկներիս ես սեղն եմ հարցրել...

Ա՛խ գիտեն, թէ ես ինչքան եմ խնդրել,
Որ նրանց տեսնեմ, գրկերը ընկած՝
Ա՛խ պատմեմ թէ ես որքան եմ լացել,
Եւ որքան խորը սիրել եմ նրանց...

ՈՒՐ ԵՆ...

Ո՛ւր են, արդէն վաղ են մարել ինձ համար
Սիրոյ աչքերն այնքան անուշ ու թովիչ...
Պշտոր սրտով հիմա մնոր ու օտար՝
Ես փախում եմ այս պահ, անսէր աշխարհից...

Դապարկ հովտում աշնան հողմն է շառաչում,
Երկրի ծերունկ, մթնած սրտի երգն է այդ,
Իմ սրտումն էլ վայրի երգս է մրմնջում,
Այս հովտի պէս սիրտս էլ չոր է ու գունատ...

ԵՐԲ ՎԱՌԻ ԳԱՐՈՒՆՆ Է...

Երբ վառ գարունն է պծնում նազելով,
 Եւ ես գնում եմ մենակ շրջելու,
 Երբ կոյս անտառն է գարնան օրօրով
 Իր Դալար երգը տարածում հեռու,
 Երբ անտառների արքան է ճոճում
 Դարաւոր կապարն իր զիւ շշուկով,
 Կամ գարուն կեանքի տղան է տոնում
 Իր Դալար կեանքը երջանիկ երգով—
 Երանգ է կարծես, երանգ ինձ համար...
 Ես մտամոլոր՝ կեանքի խնջոյքում,
 Ես որպէս մունջ հիւր մենաւոր, օտար՝
 Լոկ սրտիս գաղտնի տրտմանն եմ լսում...
 Ես միշտ ասում եմ. այս բոլորն անցնէր,
 Գոնէ շո՛ւր ցնդէր տխուր կեանքիս հետ,
 Կամ գոնէ սրտիցս այս քնքը ընկնէր,
 Որ տառապանքս էլ վերջանար անհետ...
 Ասում եմ, ժամ է, հեռանամ, կորչեմ,
 Տամ տուրքս այս խիստ Դարաւոր բնութեան,
 Ա՛խ արդէն ժամ է, որ աւելեմ, ժողեմ
 Ձոր տերեւներս, տանեմ գերեզման...
 Թեքում եմ կրծքիս լուռ մտորմունքով՝
 Եւ սկսում եմ վշտանալ, տխրել.
 Ձէ որ լաւ գիտեմ, որ միշտ տրտմանով
 Եւ լոկ վշտով եմ ես կեանքս անցրել...
 Գիտեմ ես, որ միշտ կեանքի հովերգը

Գարունքի նման շուրջս չի խաչարայ.
 Հիւանդի նման կ'գայ ողբերգը,
 Անյոյս տնքալով այս օրն էլ կ'երթայ...
 Գիտեմ, որ ես միշտ կեանքի խորթ որդիս՝
 Կեանքս մաշել եմ միշտ խո՛ւլ Դռներում,
 Եւ վերջին շո՛ղն էլ հանգած արեւիս՝
 Ես ինքս եմ խեղդել մռայլ ամպերում...

Ա՛խ, Դառած անվերջ մի Թափառական՝
 Բաղխում եմ ամուր պատահած սիրտը,
 Եւ սէրս հիմայ չնչին է ինչքան,
 Կորաւ նա, ուր է իմ հզօր սէրը...
 Լեռների շարը, ձորերի ժայռը
 Խոժոռ ու մե՛րկ են նայում ինձ հիմայ.
 Եւ անտառների վիթխարի մայրը
 Էլ ինձ չի կանչում, այլ՝ խորթ ես, գնա...
 Գահավիթակցին, ժայռերին շիպան
 Վառ երազներիս ամառաթները,
 Դիցուհիներիս ուրուներն անցան,
 Հանգան վառ կեանքիս արեգակները...

Ա՛խ ջահէլութիւն, — անփոյթ ինքնասպան,
 Դու էլ ինչ շատաւ անցնում գնում ես...
 Ա՛խ ջահէլութիւն, ինչ վաղ եմ ես քեզ
 Անմիտ Դահիճա՝ տանում գերեզման...
 Տանեմ քեզ, տանեմ, Թաղեմ հողի տակ
 Դու չար, քմահաճ, խեղճ ջահէլութիւն...

Դու որ վախկոտ ես, քաշւած ու մենակ
Ջահէլութիւնն ես,—սին ջահէլութիւն...
Ասա, հըր է քո փայլուն պատկերը,
Քո սնուք ու ժերը, հզօր երգերը...
Ճակիրդ շիզեցին սև-սև ամպերը.—
Օ՛հ ջահէլութիւն,—օ հպարտութիւն...

ՍԱՌՆԱՄԱՆԻՔ

Սառնոց ու ձմե՛ռ,
Լուռ ու խոր գիշեր...
Ծերուկ, ցոլոր հսկան սառցէ թևերով
Երկիրն է գրկել,
Սառցակոց պետով,—ամուր շղթայով
Ձեռ ու ոտ կապել,
Ձիւն ու մէգ շնչով, սառցէ համբոյրով
Կրճքին է սեղմել
Լայն, մե՛ծ երկիրը լռած ու մեռած...
Մէզի խոր ծովում թալուկ շողալով
Լուսինն է մարում,
Սառած մշուշը նւազ ցոլալով
Եղեամ՝ է շնում.
Ու ամենուրէք մահ ու գերեզման.
Ու սիրտս է միայն,
Երազող սիրտս է արթնն՝ կրճքիս փակ,
Ու ես մենակ եմ, անսահման մենակ:

V

*
* *

Մանկուց անհնշտ եմ նեղսիրտ ու կոպիտ,
 Ու երբ զայրուի ծա հոգիս բռնկէ՝
 Օ՛հ պիտի շառնամ, ես պիտի խաթթեմ.—
 Ու քիչ էլ ճամբաս մոլոր է գուցէ...
 Բայց վեա ճակարտ գետնին կը շնեմ
 Երբ շէմս ելնես ով ճշմարտութիւն.
 Ես քո սորուկն եմ, կոպիտ բանեորդ եմ,
 Քո խեղճ մարգարէն անտուն ու անքուն:
 Ես քեզ եմ փնտրում, որ կանչես շուրինձ,—
 Հպարտ արծիւդ, սէգ թմբկահարդ,
 Ես քեզ եմ գալիս խաւարի խորքից...
 Կ'ուզէի շառնալ ազադիլ գամբուդ,
 Իբրեւ վեհ պահնորդ շէմքումդ կանգնած՝
 Հպարտ, անողորմ,—գիշարչի առաջ...

*
* *

Մէջ ու մշուշ, ձիւն ու ձմեռ...
 Մ'ունջ երկիրը քուն մտաւ,
 Ու ամեն ինչ խորին գիշեր
 Իր սե թեի փակն առաւ:
 Ծառ ու անտառ սառոյց հագած՝
 Քնած են լուռ ու շւար,
 Սառ վերմակը զլսին քաշած՝
 Մեռել են շաշտ, ձօր ու սնոր...
 Ո՛չ մի ծպտուն, ո՛չ մի շշուկ.
 Շունչ, հով էլ չի շողշողում,—
 Սիրտն է միայն խորն ու ծածուկ
 Թոյլ ու թալուկ բաբախում.
 Բարախում է նւագ, նւազ.
 Ու լուռ նա էլ քուն է մզնում
 Խորին, շքեղ երազում...

*
* *

Չանձրոյթը օրօրս՝ հեռու եմ փախչում
Այնքան ցուրտ, այնքան սգեղ աշխարհից...
Գիշերաց քողով ճամբան է թաղում,
Անձրեւն է մաղում սղփոր երկնքից...

Անտառը ծանր երերցնում է
Իր հազարաւոր վեհ հսկաները,
Ու աշնան հողմը փանում, թաղում է
Վեպնի ցուրտ խորշում չոր տերեւները...

Այդ խորշն ամենից զթառաւ գիրկն է
Մի արիւնտուած, խեղճ սրբի համար.
Ե՛րբ պիտի ինձ էլ հողմն այնպեղ փանի...
Արի բաց գիրկդ, Դու զթոյս խաւար...

ԴԻՆՆ Ի 25 ԿՈՊԵԿ

Վաճառւում է «Մուրճ» ամսագրի խմբագրա-
րանը:

Դիմել՝ Тифлисъ. Редакция „Мурчъ“. արդատանմանից՝
Tiflis Russie Rédaction de la revue Mourtch

Հայաստանի Ազգային գրադարան

NL0431341

27880

